

Werkinstructie SBJZ

Openbaar

Aan	Directeuren IND
cc DDMB	
Van	Directeur-Generaal IND
Nummer & Titel	WI 2026/10 Herkomstonderzoek in asielzaken
Kenmerk (digijust) Hoofdtak	Asiel
InformIND Thema	Herkomstonderzoek
Publicatiedatum	12-06-2026
Geldig vanaf	12-06-2026
Geldig tot en met	12-06-2027
Bijlage(n)	Geen

Inhoudsopgave

Leeswijzer	2
Inleiding	2
Documenten	2
Documenten afgegeven door vertegenwoordiging van land van herkomst.....	3
Echt bevonden paspoorten.....	3
Andere echt bevonden documenten	3
Identiteit en/of nationaliteit alsnog onderbouwd maar herkomst niet	4
EU-VIS.....	4
De taalindicatie en taalanalyse.....	5
De HIS-check	5
Wat is de HIS-check?.....	5
Wanneer wordt de HIS-check uitgevoerd?	6
Referentiekader.....	6
Onderwerpen van de HIS-check	7
Taal	7
Etniciteit.....	7
Geografie	8
Algemene landvragen.....	9
Recente gebeurtenissen	9
Twijfel na de HIS-check en het asielrelaas in relatie tot herkomst	9
Overige onderwerpen van de HIS-check	10
Herkomstonderzoek en gehoor.....	10
Confrontatie en opnemen verklaring	10

Gehoor bij twijfel over herkomst.....	11
Beoordeling	11
Inzage advocatuur	12

Leeswijzer

Deze Werkinstructie is bedoeld voor alle medewerkers van A&B die herkomstonderzoeken moeten uitvoeren. Het herkomstonderzoek is een belangrijk onderdeel van de geloofwaardigheidsbeoordeling. Het herkomstonderzoek kan niet worden gevat in vaste kaders omdat het herkomstonderzoek toegespitst moet zijn op de individuele aanvrager. Het is daarom belangrijk dat je deze werkinstructie goed doorleest. Ook kan deze werkinstructie als een goed naslagwerk gelden bij het doen van het herkomstonderzoek en het beoordelen van de resultaten.

Inleiding

Door de IND wordt onderzoek verricht naar de identiteit, nationaliteit en herkomst van vreemdelingen die een asielaanvraag hebben ingediend. Dit onderzoek wordt ook wel het herkomstonderzoek genoemd. Een herkomstonderzoek wordt gebruikt om te bepalen of een opgegeven identiteit, nationaliteit of herkomst geloofwaardig is.

Deze WI beschrijft de instrumenten, de algemene uitgangspunten, de werkwijze bij herkomstonderzoek en de beoordeling hiervan. Benadrukt wordt dat dit een algemene instructie is over herkomstonderzoek en dat dit niet uitsluit dat er ook andere landgebonden informatie met betrekking tot herkomstonderzoek beschikbaar kan zijn.

Bij herkomstonderzoek kunnen verschillende instrumenten gebruikt worden bij de beoordeling of de identiteit, herkomst en nationaliteit geloofwaardig is:

- Onderzoeksresultaat van de overgelegde identiteits- en nationaliteitsdocumenten;
- Taalindicatie en taalanalyse;
- De HIS-check¹ tijdens het gehoor;
- Overige indicatieve (echt bevonden) documenten.

Vooraf bij ongedocumenteerde vreemdelingen speelt de HIS-check een belangrijke rol. Maar ook bij gedocumenteerde vreemdelingen kan een volledig onderzoek naar identiteit, herkomst en nationaliteit plaatsvinden als hiertoe aanleiding bestaat, bijvoorbeeld als er specifiek beleid is geformuleerd of als hier op basis van landeninformatie een reden voor is.

Documenten

Originele en echt bevonden identiteits- en nationaliteitsdocumenten zijn het eerste uitgangspunt bij de beoordeling of van een opgegeven identiteit en nationaliteit uit wordt gegaan. Als Bureau Falsificaten van de KMar of Bureau Documenten (BDoc) van de IND een positief advies geven, dan is hiermee de identiteit en nationaliteit in beginsel geloofwaardig, tenzij:

- uit algemene landeninformatie blijkt dat originele documenten eenvoudig op frauduleuze wijze kunnen worden verkregen
- de overige verklaringen van de vreemdeling ernstige twijfel oproepen.

Als er geen documenten zijn overgelegd bij de aanvraag, moet er gevraagd worden welke documenten de vreemdeling wel heeft of heeft gehad. Als de vreemdeling documenten heeft (gehad), dan moet er gevraagd worden naar:

- de aanvraagprocedure;
- onderliggende documenten; en
- het gebruik van de documenten in het land van herkomst.

¹ Herkomst Informatie Systeem

In de ambtsberichten en openbare landeninformatie is veel informatie te vinden over hoe een vreemdeling aan bepaalde documenten kan komen. In het herkomstonderzoek wordt meegewogen of de verklaringen van de vreemdeling over de documenten overeenkomen met deze landeninformatie. Ook wordt meegewogen of de vreemdeling volgens beschikbare landeninformatie bepaalde documenten had moeten hebben, maar in de asielprocedure stelt deze nooit te hebben gehad. Uiteraard is van belang of de vreemdeling een goede verklaring kan geven waarom hij, in tegenstelling tot hetgeen uit beschikbare informatie blijkt, geen documenten heeft of heeft gehad.

Van originele documenten die door de KMar of BDoc zijn onderzocht en een positief advies hebben gekregen, wordt geen proces-verbaal van bevindingen of verklaring van onderzoek opgemaakt. Dit wordt alleen gedaan in het geval van een negatief advies. .

Documenten afgegeven door vertegenwoordiging van land van herkomst

Het kan voorkomen dat de vreemdeling na het herkomstonderzoek alsnog zijn identiteit, nationaliteit of herkomst wenst aan te tonen met documenten verkregen door tussenkomst van een vertegenwoordiging van zijn land van herkomst. Dit kan voorkomen wanneer er twijfel bestaat over de identiteit, nationaliteit of herkomst tijdens een lopende asielprocedure of nadat de uitkomst van een eerdere asielprocedure onherroepelijk is geworden. In theorie kan dit dus voorkomen tijdens eerste asielaanvragen, maar vooral ook tijdens opvolgende asielaanvragen.

Deze paragraaf gaat over documenten die de vreemdeling na vertrek uit het land van herkomst heeft verkregen door tussenkomst van een vertegenwoordiging van zijn land van herkomst (ambassade, consulaat, etc.). Deze paragraaf gaat niet over documenten die de vreemdeling direct bij aanmelding heeft overgelegd of over documenten die de vreemdeling heeft laten nasturen uit het land van herkomst of elders.

Echt bevonden paspoorten

Als de authenticiteit van een paspoort is vastgesteld door de KMar of BDoc, gaat de IND in beginsel uit van de weergegeven gegevens in het paspoort. Slechts in uitzonderlijke gevallen zal de IND een onderzoek opstarten bij de autoriteiten die het paspoort hebben afgegeven.² Het feit dat er twijfel is ontstaan over de wijze waarop het paspoort is afgegeven of als er onduidelijkheid bestaat over de brondocumenten op basis waarvan het paspoort is afgegeven, vormt onvoldoende reden om een onderzoek bij de afgevendende autoriteiten op te starten. Als het paspoort is afgegeven op basis van een document waarvan eerder is vastgesteld dat het vals is, kan dit wel aanleiding vormen om aan de bewijskracht van het paspoort te twifelen.

Andere echt bevonden documenten

Als de vreemdeling in plaats van een echt bevonden paspoort een ander echt bevonden document zoals een identiteitskaart, kiezerspas, laissez-passer of nationaliteitsverklaring overlegt, is het volgende van belang.

De IND doet middels het herkomstonderzoek onderzoek naar de door de vreemdeling gestelde identiteit, nationaliteit en herkomst. Indien er goede redenen zijn om aan de gestelde identiteit, nationaliteit en/of herkomst te twifelen of er geen geloof aan te hechten, zal de vreemdeling dat oordeel enkel met overtuigende bewijsstukken kunnen weerleggen.

Bij de beoordeling van de bewijskracht van een overgelegd document kan de IND onder andere betrekken (niet uitputtend):

- Informatie uit een Algemeen of Thematisch Ambtsbericht waaruit blijkt dat het betreffende document gemakkelijk frauduleus kan worden verkregen. Echter, deze overweging kan nooit de enige overweging zijn om geen waarde aan een document toe te kennen;
- De mate waarin, naar de verklaringen van de vreemdeling, de vertegenwoordiging van het land van herkomst onderzoek heeft gedaan naar zijn identiteit, nationaliteit en/of herkomst;

² Voor dit onderzoek wordt gestart, moet er contact worden opgenomen met de dossierhouder van SBJZ.

- Of de gegevens op het document en de verklaringen van de vreemdeling over het verkrijgen van de documenten stroken met de gegevens die de vreemdeling eerder heeft opgegeven of de verklaringen die de vreemdeling eerder heeft afgelegd (ook al stelt de vreemdeling eerder niet de waarheid te hebben verteld);
- Of de vreemdeling kan verklaren hoe het onderzoek voor afgifte van het document bij de vertegenwoordiging is verlopen. Hierbij mogen van de vreemdeling verklaringen worden verwacht over zijn deelname aan het onderzoek, maar niet over hoe het onderzoek buiten zijn zicht is verlopen;
- De mate waarin het door de vreemdeling omschreven onderzoek overeenkomt met de procedure zoals die in openbare bronnen wordt omschreven;
- De mate waarin de gegevens op het document overeenkomen met die op andere (bron)documenten;
- Of het brondocument eerder door Bureau Documenten of de KMar negatief is beoordeeld en de mate waarin de vreemdeling verklaart over aanvullend onderzoek door de vertegenwoordiging van het land van herkomst.

De IND werpt niet enkel aan de vreemdeling tegen dat een document is afgegeven op basis van een vreemdelingenidentiteitsdocument en dat het daarom de gestelde identiteit, nationaliteit en/of herkomst niet kan onderbouwen. Het kan nog steeds zo zijn dat het onderzoek van de betreffende vertegenwoordiging zorgvuldig tot stand is gekomen. Er moet dan worden doorgevraagd op de bovengenoemde punten, met name ten aanzien van het onderzoek dat de vertegenwoordiging samen met de vreemdeling heeft verricht.

De IND werpt ook niet enkel aan de vreemdeling tegen dat in een onderzoeksrapport is geconcludeerd dat niet kan worden vastgesteld of een document is afgegeven door een daartoe bevoegde instantie en/of de inhoudelijke juistheid niet kan worden vastgesteld. Deze conclusie betekent namelijk niet dat het document niet is afgegeven door een daartoe bevoegde instantie of inhoudelijk onjuist is. Ook in deze gevallen moet worden doorgevraagd op de bovengenoemde punten, met name ten aanzien van het onderzoek dat de vertegenwoordiging samen met de vreemdeling heeft verricht.

Identiteit en/of nationaliteit alsnog onderbouwd maar herkomst niet

Als er een document wordt ingediend die is verkregen door de vertegenwoordiging, kan dit leiden tot de conclusie dat identiteit en nationaliteit alsnog geloofwaardig is. Dit betekent niet per definitie dat daarmee ook de gestelde herkomst geloofwaardig is. De IND onderzoekt in hoeverre er (in een eerdere procedure) een gedegen herkomstonderzoek heeft plaatsgevonden met als conclusie dat de gestelde herkomst ongeloofwaardig is. Als dat zo is, zal een document van de vertegenwoordiging van het gestelde land van herkomst hierin niet per se verandering brengen. Als de documenten namelijk niets zeggen over de herkomst van de vreemdeling, kan nog altijd aanleiding bestaan om aan te nemen dat de vreemdeling bijvoorbeeld lange tijd elders buiten het land van zijn nationaliteit heeft verbleven, dan wel nooit daadwerkelijk in zijn land van nationaliteit is geweest of in een andere regio binnen het land van nationaliteit heeft geleefd.

Als dit het geval is, moet de IND wel toetsen of de vreemdeling omstandigheden heeft aangevoerd die verband houden met het land van herkomst in het geheel.

EU-VIS

In het geval uit EU-VIS een andere identiteit en/of nationaliteit blijkt dan waarvoor de vreemdeling zich in de Nederlandse asielprocedure uitgeeft, vraagt de IND -indien mogelijk en zo nodig- zo spoedig mogelijk het visumdossier (in de andere lidstaat) op. Zo kan worden nagegaan welke documenten en verklaringen er ter onderbouwing van de visumaanvraag zijn overgelegd. In geval van een Nederlands visumdossier wordt het visumdossier in alle gevallen opgevraagd. Het visumdossier van een andere lidstaat kan eventueel worden opgevraagd middels een artikel 51 onderzoek op grond van de Asiel- en Migratiebeheer Verordening (AMBV). Tijdens de triage wordt bepaald of het dossier wordt opgevraagd of niet. Als uit het visumdossier blijkt dat het aangevraagde visum niet is afgegeven, is het van belang om na te gaan wat de redenen van afwijzing van de aanvraag zijn geweest.

Op basis van het interstatelijk vertrouwensbeginsel mag de IND in beginsel uitgaan van de in EU-VIS opgenomen gegevens. Het kan voorkomen dat een vreemdeling in Nederland een echt

bevonden paspoort of andere echt bevonden documenten heeft overgelegd, waaraan voldoende bewijskracht kan worden toegekend, maar dat in dit document of deze documenten een andere identiteit en/of nationaliteit weergegeven is dan het paspoort dat is gebruikt voor de visumaanvraag. Ook komt het voor dat een vreemdeling in Nederland twee paspoorten heeft overgelegd met verschillende identiteiten en/of nationaliteiten. Als dit voorkomt, zal per geval worden beoordeeld welke identiteit en nationaliteit als leidend wordt gezien. Hierbij wordt betrokken welke documenten zijn overgelegd in beide lidstaten en welke verklaringen de vreemdeling hierover heeft afgelegd. De vreemdeling moet wel geconfronteerd worden met de gegevens uit EU-VIS.

In geval de vreemdeling geen enkel document overlegt ter onderbouwing van de door hem gestelde identiteit en nationaliteit en er hebben wel documenten ten grondslag gelegen aan de visumaanvraag, ligt het in de rede om de identiteit en nationaliteit uit EU-VIS leidend te laten zijn. Dit omdat er in EU-VIS sprake is van identificatie op basis van vingerafdrukken. Hierbij is het van belang de verklaringen van de vreemdeling zorgvuldig te wegen.

Als het in Nederland overgelegde paspoort en het paspoort dat de basis heeft gevormd voor de visumaanvraag enkel een andere nationaliteit (maar dezelfde naam en geboortedatum) bevatten, kan de IND ervoor kiezen beide landen te betrekken bij de beoordeling van de asielaanvraag. Hierbij kan de situatie ontstaan dat wordt aangenomen dat de vreemdeling de nationaliteit van beide landen bezit en dat ook aan beide landen wordt getoetst³. Bijvoorbeeld wanneer de vreemdeling aanvoert dat hij LHBTI is en dit geloofwaardig is, dan zal dit aan de hand van het beleid van beide landen van nationaliteit moeten worden getoetst.

De taalindicatie en taalanalyse

Bij sommige nationaliteiten kan er tijdens het OVA-proces een taalindicatie worden afgenomen. De uitslag van de taalindicatie kan leiden tot de conclusie dat er een taalanalyse wordt opgestart. Geeft de taalindicatie geen aanleiding om een taalanalyse op te starten, dan is dat een indicatie dat de opgegeven herkomst kan kloppen. Afhankelijk van de nationaliteit van de vreemdeling, kan het ondanks een voor de vreemdeling positieve taalindicatie toch noodzakelijk zijn om nog aanvullend herkomstonderzoek te verrichten.

Voor nationaliteiten waar geen taalindicatie voor wordt afgenomen, kan Team Onderzoek en Expertise Land en Taal (hierna: TOELT) benaderd worden voor een QuickScan. Vervolgens wordt door de linguïsten van TOELT gekeken of een taalanalyse mogelijk en/of zinvol is.

Het instrument taalanalyse **kan** verdere duidelijkheid verschaffen over het land of gebied van herkomst van een vreemdeling en in sommige gevallen over de etniciteit. Het kan géén uitspraak doen over de nationaliteit.

De HIS-check

Wat is de HIS-check?

De HIS-check is een onderzoek naar de verklaring van een vreemdeling dat hij een bepaalde nationaliteit bezit of afkomstig is uit een bepaald gebied of land van gebruikelijke verblijfplaats. De HIS-check bewijst niet dat een vreemdeling een bepaalde nationaliteit heeft, maar is een onderzoek dat de IND kan gebruiken bij de beoordeling of het geloofwaardig is dat een vreemdeling uit een bepaald land of gebied komt. Het maakt dus onderdeel uit van de geloofwaardigheidsbeoordeling. Wanneer uit de HIS-check blijkt dat de vreemdeling geen informatie over zijn directe woon- en leefomgeving en andere relevante thema's kan verschaffen en hier geen goede verklaring voor kan geven, is de herkomst en daarmee ook de opgegeven nationaliteit ongeloofwaardig. De IND komt dan niet toe aan de vraag of iemand internationale bescherming nodig heeft.

De HIS-check vindt plaats tijdens het gehoor. Bij de HIS-check wordt gebruik gemaakt van informatie afkomstig uit verschillende openbare bronnen en deskundigenrapporten, zoals ambtsberichten. De Regionale Informatie Centra (RIC) op de aanmeldcentra van de IND (AC's)

³ In geval uit de nationaliteitswetgeving van één of beide landen blijkt dat een dubbele nationaliteit niet mogelijk is, dan moet de vreemdeling hierover worden bevraagd en moet worden beoordeeld in hoeverre het toch mogelijk is dat de vreemdeling een dubbele nationaliteit heeft, of welke nationaliteit dan als leidend moet worden gezien.

zorgen voor de informatie voor het herkomstonderzoek en kunnen de resultaten van de HIS-check controleren. Die informatie wordt gebundeld in een TOELT informatiepakket dat beschikbaar is ter voorbereiding van het gehoor. Hierin staan ook checkvragen die je tijdens het gehoor kan gebruiken. Wanneer de antwoorden op deze controlevragen of op andere vragen niet kunnen worden herleid uit het beschikbare kaartmateriaal, is het cruciaal om deze antwoorden ter verificatie aan te bieden aan het RIC die hiervoor live beschikbaar is.

Het is belangrijk te benadrukken dat de positionering die tijdens OVA wordt opgehaald, op zichzelf nog niets zegt over de geloofwaardigheid van de gestelde herkomst. De positionering betreft uitsluitend de plaatsbepaling binnen het land van herkomst. De controlevragen zijn bedoeld om deze positionering te verifiëren en dragen bij aan beoordeling van de geloofwaardigheid van de herkomst.

Bij de HIS-check worden niet alleen maar geografische vragen gesteld over het gebied waar de vreemdeling van afkomstig is. Ook de antwoorden van de vreemdeling over taal, documenten, kennis van bevolkingsgroepen, de culturele gebruiken van de eigen bevolkingsgroep en overige kennis van het land van herkomst kunnen bij het de HIS-check betrokken worden. Afhankelijk van het referentiekader van vreemdeling kan de nadruk worden gelegd op een of meer onderwerpen in de HIS-check.

Wanneer wordt de HIS-check uitgevoerd?

Als de IND in een eerdere (reguliere) procedure al wel is uitgegaan van een opgegeven nationaliteit, betekent dit niet dat er in het kader van een asielverzoek geen herkomstonderzoek meer mag plaatsvinden. De vraag die centraal staat is of de identiteit, nationaliteit en herkomst eerder voldoende zijn onderbouwd met documenten. Als dit niet het geval is, kan er een herkomstonderzoek plaatsvinden.

Algemeen uitgangspunt is dat een HIS-check wordt opgestart als de herkomst niet wordt ondersteund met echt bevonden identiteits- en nationaliteitsdocumenten die de herkomst bevestigen. Een goed gedocumenteerde vreemdeling bij wie het paspoort en/of overige identiteits- en nationaliteitsdocumenten echt zijn bevonden, hoeft in beginsel geen HIS-check te ondergaan.

In de volgende gevallen is er sprake van een ongedocumenteerde vreemdeling en moet er dus een HIS-check plaatsvinden:

- Documenten hebben een negatief advies gekregen van KMar/BDoc;⁴
- Documenten die door BDoc zijn onderzocht en een "neutraal advies" hebben gekregen vanwege ontbreken referentiemateriaal;
- Documenten zijn niet voorzien van een pasfoto of biometrische kenmerken, bijvoorbeeld een geboorteakte;
- Documenten ondersteunen de gestelde identiteit, herkomst en/of nationaliteit niet of zijn niet geschikt om deze te onderbouwen;
- Er zijn documenten overgelegd waarvan ambtshalve bekend is dat deze eenvoudig op frauduleuze wijze verkregen kunnen worden;
- Er zijn alleen kopieën van documenten overgelegd;
- De vreemdeling heeft een taalindicatie ondergaan en de spraak is niet te herleiden tot het gebied waar de vreemdeling vandaan stelt te komen.

Dat een vreemdeling een vals/vervalst identiteits- of nationaliteitsdocument heeft overgelegd, leidt niet automatisch tot de conclusie dat de herkomst ongeloofwaardig is. De HIS-check is dan mede bepalend of er kan worden uitgegaan van de opgegeven herkomst waarbij het overleggen van een vals/vervalst document betrokken kan worden. Hetzelfde geldt voor de situatie dat er wel identiteits- of nationaliteitsdocumenten worden overgelegd, maar er niets over de echtheid van de documenten gezegd kan worden. Ook dan vindt er een HIS-check plaats en is de uitkomst hiervan mede bepalend voor de vraag of de herkomst geloofwaardig is.

Referentiekader

⁴ Onderzoek door de KMar of BDOC vindt alleen plaats bij originele documenten.

Voor de HIS-check geldt dat rekening gehouden moet worden met het referentiekader van de vreemdeling. Dit betekent dat de HIS-vragen altijd moet worden afgestemd op onder andere:

- opleiding;
- gender gerelateerde omstandigheden;
- leeftijd;
- maatschappelijke participatie;
- de dagelijkse leefomgeving.

Het verschilt immers per persoon wat voor antwoorden er verwacht mogen worden over de onderwerpen die bevestigd worden bij een HIS-check. Zo zal van een hoog opgeleide vreemdeling die voor zijn werkzaamheden veel heeft gereisd meer mogen worden verwacht van zijn kennis van bijvoorbeeld reisdocumenten en in- en uitreisprocedures dan van een vreemdeling die analfabeet is en veel thuis was. Van een taxichauffeur mag dan weer meer verwacht worden van de kennis van straatnamen of wijken in een stad. Aan een vreemdeling die altijd in een stad heeft gewoond, kunnen andere vragen gesteld worden dan een vreemdeling die altijd op het platteland heeft gewoond.

Het referentiekader dient altijd meegewogen te worden wanneer de herkomst wordt beoordeeld (*zie paragraaf 10 beoordeling*). Het niveau en de aard van de vragen moeten dus aangepast worden aan het referentiekader van vreemdeling. Dit betekent ook dat er geen blauwdruk of standaardvragen aan elke vreemdeling moeten worden gesteld maar dat per aanvraag bekeken moet worden welke vragen aansluiten bij het referentiekader van vreemdeling.

Onderwerpen van de HIS-check

Bij de HIS-check worden er niet alleen maar (topografische) vragen gesteld, maar kunnen er ook vragen worden gesteld over andere onderwerpen zoals:

- taal;
- kennis van bevolkingsgroepen;
- de culturele gebruiken van de eigen bevolkingsgroep;
- recente gebeurtenissen
- overige kennis van het land van herkomst.

Afhankelijk van het referentiekader van de vreemdeling kan de nadruk worden gelegd op een of meer onderwerpen in de HIS-check. Het is ook niet zo dat per se alle onderwerpen aan bod moeten komen, maar voorkomen moet worden dat de HIS-check zich alleen maar op één onderwerp heeft toegespitst. Door meerdere onderwerpen te betrekken bij de HIS-check, krijgt de vreemdeling ook meer de kans om geloofwaardig te maken dat hij afkomstig is uit een bepaald land of gebied.

Voor elk van de onderwerpen die aan bod kunnen komen tijdens het herkomstonderzoek, geldt dat het referentiekader leidend is voor het niveau en de aard van de HIS-vragen die gesteld worden. Hieronder worden de onderwerpen behandeld die besproken kunnen worden bij de HIS-check.

Taal

Een element dat moet worden meegewogen bij de HIS-check is de taal die de vreemdeling spreekt. Het spreken van een bepaalde taal en met een bepaalde tongval, kan namelijk een belangrijke aanwijzing zijn dat iemand afkomstig is uit een bepaald gebied of land. Ook kan gekeken worden of de taal die de vreemdeling spreekt, past bij de etniciteit waartoe hij stelt te behoren. Verder kan gevraagd worden welke talen er nog meer gesproken worden in zijn gebied of land en of de vreemdeling deze zelf beheerst.

Via TOELT is informatie te verkrijgen over de talen die worden gesproken in landen. Ook kan gebruik worden gemaakt van de algemene ambtsberichten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en andere openbare landeninformatie.

Etniciteit

In de HIS-check kan eventueel ook de geloofwaardigheid van de gestelde etniciteit getoetst worden. Dit kan relevant zijn als de etniciteit is aangewezen in het beleid als risicoprofiel of als er sprake is van groepsvervolgung. Als er geen echt bevonden documenten zijn waar de

etniciteit uit blijkt, dan kunnen er vragen gesteld worden over de etniciteit, bijvoorbeeld over de gebruiken en tradities binnen deze groep. Vaak komt een bepaalde etniciteit ook voor in een bepaald gebied en kunnen vragen worden gesteld over het leefgebied en woonomgeving van deze groep

Verder zijn taal en etniciteit vaak nauw verbonden met elkaar maar er is geen sprake van een één-op-één relatie, zeker niet in landen waar veel talen worden gesproken. Zo kan het voorkomen dat een vreemdeling een andere moedertaal spreekt dan andere leden van dezelfde etnische groep. Ook kan iemand meerdere (stam-)talen spreken; daaruit volgt dan niet welke etniciteit hij heeft. Het (niet) spreken van een bepaalde stamtaal is dus een indicatie maar niet de enige aanwijzing voor de etniciteit van de vreemdeling.

Geografie

Een belangrijk deel van de HIS-check bestaat uit het stellen van vragen over de directe woon- en leefomgeving. Hierbij is van belang dat er voor de start van de HIS-check een beeld wordt verkregen van de bewegingen die een vreemdeling in zijn directe omgeving maakte. Tijdens het OVA-proces worden daarom al een aantal positioneringsvragen gesteld. Voor de start van de HIS-check tijdens het gehoor kan gevraagd worden of iemand wel eens op reis ging of naar een andere plaats dan de woonplaats is geweest. Immers, naar aanleiding van deze informatie kunnen gerichte vragen gesteld worden over de omgeving of de reisroute die de vreemdeling redelijkerwijs zou moeten weten. Door eerst een beeld te krijgen van hoe iemand aan het maatschappelijk verkeer deelnam, kan worden bepaald welke vragen de vreemdeling zou moeten kunnen beantwoorden.

Aandachtspunten

Bij het uitvoeren van de HIS-check dient de hoornedewerker rekening te houden met het volgende:

- De HIS-check heeft alleen zin als de gevraagde gegevens ook geverifieerd kunnen worden. Bij het stellen van vragen moet dus rekening gehouden worden met het feit dat de gevraagde gegevens ook geverifieerd moeten kunnen worden. Het informatiepakket van TOELT en de medewerkers van het Regionaal Informatie Centrum (RIC) kunnen hierbij behulpzaam zijn.
- Begin met het stellen van open vragen bijvoorbeeld: *Hoe ziet uw directe woonomgeving er uit?* Pas daarna kunnen meer gerichte en gesloten vragen worden gesteld.
- Wanneer er gevraagd wordt naar of verklaard wordt over omliggende dorpen, rivieren, heuvels of bergen, is het belangrijk dat er geverifieerd wordt wat de vreemdeling hieronder verstaat. Wanneer er bijvoorbeeld gevraagd wordt naar heuvels heeft zowel de hoornedewerker als de vreemdeling hier een beeld bij, maar dat hoeft niet hetzelfde beeld te zijn. Beter is om bijvoorbeeld te vragen wat de vreemdeling verstaat onder een heuvel of de vraag anders te formuleren. Zo kan gevraagd worden naar hoogteverschillen op de route tussen twee geverifieerde locaties. Bijvoorbeeld van een gelokaliseerde school naar een moskee die de betrokkene bezoekt. Liep de weg omhoog of omlaag of was er geen hoogteverschil? Hetzelfde geldt voor afstand. Niet alle vreemdelingen oriënteren zich met kilometers, maar wellicht meer met hoe lang het duurt om naar een andere plaats te lopen. Dit geldt vooral als men eerder heeft verklaard een dergelijke route vaak te hebben afgelegd. Hetzelfde geldt voor vragen over dorpen, plaatsen en steden. Ook hier hebben wij een bepaald beeld bij maar een vreemdeling kan hier iets anders onder verstaan
- Tijdens het OVA-proces worden er positioneringsvragen gesteld. Het kan zijn dat er niet voldoende informatie is om aan de hand van deze informatie de exacte woonplaats van de vreemdeling te positioneren. Tijdens de HIS-check moet hier dan nog aandacht aan besteed worden. Noteer plaatsnamen fonetisch en laat de vreemdeling omliggende dorpen of wijken zelf opschrijven. Namen van plaatsen kunnen vaker voorkomen dus positioneer door te vragen naar omliggende plaatsen, districten, regio's en provincies. Ook kunnen plaatsnamen en leefgebieden van bevolkingsgroepen veranderen door oorlogssituaties.
- Een moeilijkheid is bijvoorbeeld als de woonplaats niet gevonden kan worden of als iemand zegt nooit van huis te zijn geweest. Indien een plaats niet wordt gevonden, betekent dit niet automatisch dat de plaats niet voorkomt. Hierbij moet het land en de grootte van de plaats in aanmerking genomen te worden. Er kan dan gevraagd worden

naar plaatsen of andere herkenningspunten in de omgeving en aan de hand daarvan kan gelokaliseerd worden waar de woonplaats zich bevindt.

- Indien een vreemdeling aangeeft altijd thuis te zijn geweest, kan worden gevraagd wat hij dan wel weet van zijn omgeving, wat hij weet van actuele gebeurtenissen of wat hij gehoord heeft van derden over zijn directe woonomgeving. Verder zal de verklaring dat iemand altijd binnen bleef wel overeen moeten komen met het asielrelaas. Ook moet gekeken worden of uit algemene informatie blijkt dat bepaalde groepen binnenshuis worden gehouden.
- Verder is het goed om veel van de verkregen antwoorden terug te koppelen: *Begrijp ik goed dat de dichtstbijzijnde rivier bij uw woonplaats de Nijl is?* Dit voorkomt dat er toch misverstanden ontstaan tussen hoornmedewerker en vreemdeling.

Algemene landvragen

Naast specifieke vragen over de directe woon- en leefomgeving kunnen er ook algemene vragen gesteld worden in het kader van de HIS-check. Echter, algemene vragen over een land, zoals de munteenheid en de kleur van de vlag is minder zinvol omdat deze informatie te algemeen van aard is en ook gemakkelijk op een andere manier te verkrijgen is. Bovendien is het op zijn minst opvallend als een vreemdeling geen informatie over zijn directe woon- en leefomgeving kan verschaffen maar wel algemene informatie over het gestelde land van herkomst. Het is dus belangrijk om de vragen aan te passen aan het referentiekader van de vreemdeling en ook aan de wijze waarop hij deelnam aan het maatschappelijk verkeer. Zo kan aan iemand die recent naar school is geweest vragen worden gesteld over het schoolsysteem en de documenten die daarbij nodig waren, bijvoorbeeld schoolpassen. Aan een vreemdeling die in militaire dienst is geweest, kunnen vragen gesteld worden over de oproep, de militaire training en de inzet in het leger. Deze antwoorden kunnen vergeleken worden met de inhoud van ambtsberichten of andere landenrapportages.

Indien een vreemdeling geen identiteits- en nationaliteitsdocumenten kan overleggen, betekent dit niet dat er geen vragen over de verkrijging of het bestaan van gangbare documenten in het land van herkomst kunnen worden gesteld. Zie hiervoor het hoofdstuk over documenten. Als er verder weinig concrete aanknopingspunten uit het gesprek naar voren komen, kan gevraagd worden naar wat iemand zoal deed in zijn vrije tijd: *ik voetbalde graag (doorvragen naar teams, clubkleuren, stadions, spelers), ik was herder ik ging met mijn schapen de natuur in (vraag naar regenseizoen, bergnamen, diersoorten specifiek voor gebied)*

Recente gebeurtenissen

Aan een vreemdeling die stelt uit een bepaald gebied te komen, kunnen ook vragen worden gesteld over recente gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden in het land en het gebied waar hij vandaan stelt te komen. Hiermee probeer je vast te stellen of een vreemdeling recent uit zijn land van herkomst of gebied is vertrokken. Daarnaast zou het ontbreken van kennis over recente gebeurtenissen betrokken kunnen worden bij de herkomstbeoordeling. Hierbij geldt wel dat gebrek aan kennis omtrent recente gebeurtenissen niet noodzakelijkerwijze iets zegt over de herkomst. Het ontbreken van kennis over recente gebeurtenissen moet altijd betrokken worden bij de andere onderwerpen die van belang zijn bij de HIS-check. Ook bij vragen over recente gebeurtenissen is het belangrijk dat kan worden uitgelegd waarom redelijkerwijs van de vreemdeling verwacht had mogen worden dat hij van deze gebeurtenissen op de hoogte was.

Twijfel na de HIS-check en het asielrelaas in relatie tot herkomst

Als na afloop van de HIS-check sprake is van twijfel aan de opgegeven herkomst, moet aan de vreemdeling worden verteld dat die twijfel bestaat. Aan de vreemdeling moet dan worden gevraagd of hij nog iets over zijn land of zijn herkomst kan vertellen waarmee hij die twijfel kan wegnemen. Daarbij kan hem ook worden geadviseerd om na de HIS-check zelf nog pogingen te doen om zijn identiteit en herkomst te onderbouwen, bijvoorbeeld door het opvragen van documenten bij familie en vrienden.

Als de vreemdeling in het gehoor wel land specifieke informatie kan geven of als juist blijkt dat enige land specifieke informatie ontbreekt in het gehoor, kan dit worden betrokken bij de herkomstbeoordeling. De hoornmedewerker moet tijdens het gehoor een afweging maken of de herkomst gevolgd kan worden. Als de herkomst evident niet gevolgd kan worden, wordt er in beginsel niet verder gehoord. Bij twijfel kan het raadzaam zijn om een volledig gehoor af te

nemen dat ook ziet op de in het gestelde land van herkomst ondervonden problemen. Als later in het gehoor specifieke landeninformatie wordt genoemd, moet dit beoordeeld te worden in het kader van de herkomstbeoordeling.

Overige onderwerpen van de HIS-check

Het komt ook voor dat een vreemdeling een bepaalde nationaliteit opgeeft, maar tegelijk verklaart nooit in dat land te hebben verbleven. Er kunnen dan geen vragen over de directe woon- en leefomgeving worden gesteld. Ook andere algemene vragen over de gang van zaken in het land waarvan hij stelt de nationaliteit te hebben zijn dan minder toepasselijk. Een taalanalyse kan dan vaak ook niet worden opgestart, omdat de spraak alleen iets zegt over het gebied waar de vreemdeling heeft verbleven. Wel kan gevraagd worden waar de vreemdeling op baseert dat hij de nationaliteit van een bepaald land heeft. Met andere woorden; welke onderbouwing levert een vreemdeling voor de stelling dat hij de nationaliteit bezit die hij heeft opgegeven. Op grond van die onderbouwing kunnen verdere vragen gesteld worden. Ook kan er gevraagd worden naar de positie van onderdanen van land X in land Y. Zo is in ambtsberichten vaak informatie te vinden over de positie van een bepaalde groep in een land; denk aan Afghanen in Iran of Eritreeërs in Soedan. De verklaringen van de vreemdeling moeten hiermee overeenkomen. Ook kan informatie over de opvang van vluchtelingen van onderdanen van land X in land Y betrokken worden bij het herkomstonderzoek.

Daarnaast moet er gevraagd worden naar de etnische afkomst en de nationaliteit van de ouders en wat de vreemdeling hierover allemaal heeft gehoord. Ook moet worden gevraagd welke verblijfsstatus de vreemdeling in het betreffende land had (illegaal, verblijfsvergunning). Eventueel kan hier ook de nationaliteitswetgeving van een land bij betrokken worden. Uiteraard zal ook de vraag aan de orde komen in hoeverre het derde land beschouwd kan worden als een veilig derde land, land van bestendig verblijf of het eerste land van asiel. Essentieel is om door te vragen naar de onderbouwing voor de stelling dat de vreemdeling een bepaalde nationaliteit bezit.

Afhankelijk van het relaas van de vreemdeling, kan soms ook worden verwacht dat de vreemdeling zich gedurende zijn verblijf in een derde land, dan wel gedurende zijn reis naar Nederland, had gewend tot de diplomatieke vertegenwoordiging van het land waar hij stelt vandaan te komen. Dit geldt vooral voor zaken waarin wordt gesteld dat er zich geen problemen hebben voorgedaan in het land waar de vreemdeling stelt de nationaliteit van te bezitten. Bedenk hierbij dat er zich wel feiten en omstandigheden kunnen voordoen waardoor dit toch niet verlangd kan worden. Hoe dan ook mag van een vreemdeling gedurende de asielpcedure niet worden verlangd dat hij zich wendt tot gestelde vervolgende autoriteiten.

Herkomstonderzoek en gehoor ***Confrontatie en opnemen verklaring***

Essentieel bij een besluit waarin de herkomst niet geloofwaardig wordt geacht, is dat vreemdeling geconfronteerd wordt met de constatering dat het documentonderzoek, de taalindicatie en/of taalanalyse negatief uitvalt en/of dat antwoorden niet kloppen, vaag of onvolledig zijn. De vreemdeling moet hierbij, bij voorkeur, in het gehoor mee geconfronteerd worden. Als de uitslag van een onderzoek pas na het gehoor bekend wordt, kan ervoor gekozen worden om de vreemdeling per brief te laten reageren op de uitslag of om aanvullend te horen. Als de vreemdeling geconfronteerd wordt met gegevens die niet juist zijn, is het belangrijk om bij de confrontatie niet alle juiste informatie prijs te geven. Zo kan de vreemdeling wel worden geconfronteerd met het feit dat de afstanden tot de omliggende dorpjes niet kloppen. Echter, er hoeft niet aan de vreemdeling verteld te worden wat precies de afstand is. Ook kan de vreemdeling geconfronteerd worden met het feit dat er veel meer plaatsen rondom zijn woonplaats liggen en kan gevraagd worden waarom hij niet meer plaatsen kan noemen. Het belangrijkste is dat de vreemdeling de kans krijgt om de onjuiste informatie te herstellen dan wel dat er een verklaring wordt genoteerd waarom de vreemdeling bepaalde informatie niet weet.

De verklaring die de vreemdeling geeft voor het niet weten van bepaalde informatie moet beoordeeld worden in het licht van het referentiekader van vreemdeling. Ook moet er een verklaring gegeven worden waarom de vreemdeling in een later stadium van de procedure wel gedetailleerde informatie kan verschaffen over zijn herkomst, maar dat niet kon aan het begin

van de asielprocedure. Het is aan de IND om per geval te beoordelen of deze verklaring gevolgd kan worden.

Gehoor bij twijfel over herkomst

Als er na het OVA-proces sterke indicaties zijn opgekomen die twijfel oproepen omtrent de opgegeven herkomst, is dit relevant voor de manier waarop het gehoor wordt uitgevoerd. In principe geldt het uitgangspunt dat als de herkomst niet geloofwaardig is bevonden, er twijfel is aan de nationaliteit. Echter, in theorie kan het voorkomen dat een nationaliteit wel geloofwaardig is bevonden, maar dat er geen geloof aan wordt gehecht dat de vreemdeling afkomstig is uit een bepaald gebied. Dit kan relevant zijn voor een vreemdeling met een nationaliteit waarbij in een deel van het land een 15c-beleid geldt. Voor deze categorie vreemdelingen is er namelijk een belang om te stellen dat zij afkomstig zijn uit een bepaald gebied van een land.

Wanneer er twijfel is aan de herkomst, is de vraag in hoeverre er aandacht moet worden besteed aan het asielrelaas. Als tijdens het gehoor de herkomst en nationaliteit niet geloofwaardig blijkt te zijn, kan worden volstaan met de confrontatie en het nogmaals bieden van een kans om geloofwaardig te maken dat de beweerde nationaliteit juist is. Deze confrontatie moet zo neutraal mogelijk plaatsvinden. De vreemdeling moet daarna in de gelegenheid worden gesteld het asielrelaas naar voren te brengen. Het is verstandig om in deze gevallen een pauze te houden vóór het bieden van de gelegenheid om het vrije asielrelaas naar voren te brengen. De eerdere confrontatie, hoe behoedzaam ook, kan er immers toe leiden dat een vreemdeling van slag raakt. Het asielrelaas kan vervolgens kort worden genoteerd waarna wordt opgemerkt dat er geen verdere vragen meer zijn.

Bij minder evidente twijfel vindt het gehoor zoals gebruikelijk plaats. Zoals eerder opgemerkt kan een vaag of summier dan wel ongeloofwaardig asielrelaas soms bijdragen aan de motivering dat een opgegeven nationaliteit niet geloofwaardig is. Andersom kunnen verklaringen over land specifieke vragen positief bijdragen aan de beoordeling van het herkomstonderzoek.

Beoordeling

Doel van het herkomstonderzoek is om te komen tot een conclusie over de nationaliteit, herkomst en etniciteit. In de beschikking wordt gemotiveerd hoe er tot deze conclusie gekomen is. Hierbij wordt verwezen naar WI 2024/6 Geloofwaardigheidsbeoordeling (asiel).

Bij de conclusie over de herkomst moeten alle onderwerpen die relevant zijn voor het herkomstonderzoek worden betrokken. Afhankelijk van het referentiekader, kan er in het ene geval meer nadruk worden gelegd op topografische vragen en in een ander geval meer op etniciteit of algemene landvragen. In de beoordeling mogen bepaalde foutieve of onvolledige antwoorden van een vreemdeling ook sterker aangerekend worden dan andere antwoorden. Met andere woorden, de beoordeling van de HIS-check is niet een optelsom van plussen en minnen, maar een weging van alle antwoorden op de herkomstvragen. Het niet weten of het niet kunnen noemen van bepaalde feiten kan belangrijker zijn dan het noemen van veel andere algemene gegevens. Het verstrekken van veel algemene informatie maakt de herkomst van een vreemdeling niet per definitie geloofwaardig als hij essentiële informatie over zijn directe omgeving juist niet kent.

In de motivering moet uitgelegd worden waarom er juist meer waarde wordt gehecht aan bepaalde verkeerde of juiste antwoorden, waarbij het referentiekader leidend is. Afhankelijk van het referentiekader moet een vreemdeling op de hoogte zijn van bepaalde feiten of mag verwacht worden dat hij daar juiste informatie over kan verschaffen. Er moet realistisch gekeken worden naar welke antwoorden essentieel zijn en welke niet. Ook moet de verklaring van de vreemdeling voor het niet kunnen geven van informatie hierbij betrokken worden. Er moet uitgelegd worden waarom er verlangd kan worden dat de vreemdeling op sommige vragen echt antwoord moet kunnen geven en dat het niet kunnen beantwoorden van vragen tot de conclusie leidt dat er twijfel ontstaat over de herkomst en/of nationaliteit.

Het is belangrijk dat in de beschikking duidelijk wordt op wat voor manier er rekening is gehouden met het referentiekader. Wanneer de conclusie is dat de herkomst niet

geloofwaardig is, zal duidelijk aangegeven moeten worden of en waarom de opgegeven nationaliteit ongeloofwaardig is of dat vreemdeling niet afkomstig is uit een bepaald gebied.

Als de opgegeven nationaliteit niet gevolgd wordt en dus ongeloofwaardig is, hoeft er geen verdere toets meer plaats te vinden. Alleen wanneer geoordeeld wordt dat het niet geloofwaardig is dat een vreemdeling uit een bepaald deel of gebied afkomstig is, kunnen er elementen in het relaas aanwezig zijn die toch beoordeeld moeten worden op geloofwaardigheid en zwaarwegendheid.

Inzage advocatuur

De advocatuur kan altijd inzage krijgen in het gebruikte openbare materiaal. Het informatiepakket dat door TOELT opgesteld wordt n.a.v. het OVA-proces, wordt grotendeels gedeeld met de advocaat. Aanvullend bestaat in de procedure de mogelijkheid om de advocaat mee te nemen naar het RIC zodat hij daar uitleg kan krijgen waarom de IND tot de conclusie is gekomen dat de herkomst niet geloofwaardig is. Er worden geen kopieën van de gebruikte kaarten of rapporten verstrekt aan de gemachtigde. Door onderzoeksmateriaal volledig openbaar te maken kan een beeld worden gevormd van de onderzoeksmethoden van de IND. Als de gevraagde informatie openbaar gemaakt zou worden, dan stelt dit vreemdelingen mogelijk in staat zich voor te bereiden op de vragen die door de IND gesteld worden in de asielprocedure. Het is dan voor de IND moeilijker de geloofwaardigheid van het asielrelaas, voor wat betreft de gestelde herkomst, met behulp van kaartmateriaal op juistheid te onderzoeken. Als gebruik is gemaakt van bijvoorbeeld een openbare bron als Google Maps, dan kan hier wel naar verwezen worden in het besluit.

Disclaimer

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) gebruikt werkinstructies om een breder onderwerp toe te lichten voor medewerkers van de IND ter ondersteuning van hun werkzaamheden en met als doel om het beleid op een correcte en eenduidige wijze uit te voeren. Deze instructies zijn nadrukkelijk géén beleidsregels, maar procedurele instructies en zijn dan ook niet bedoeld als vervanging van de bepalingen in de Vreemdelingencirculaire 2000 of de Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap. Er kunnen overigens goede redenen bestaan om in een individueel geval maatwerk te leveren en van een instructie af te wijken.